Ч. 264 Четвер 26 падолиста (8 грудня) 1898. Рік VIII

**Виходить у Львові** що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

**Редакция і Адміністрация:** улиця Чарнецкого ч. 8.

**Письма** приймають ся лиш франковані.

**Рукописи** звертають ся лиш на окреме жадане за вложенем оплати почтової.

**Рекламациї** незапечатані вільні від оплати почтової.

# НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

**Передплата** у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цїлий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цїлий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

## Вісти політичні.

*(З Ради державної. — Криза в угорскім кабінетї. — Престольна бесїда німецкого цїсаря).*

Вчерашне засїдане палати послів було взглядно досить спокійне. Перед приступленем до порядку дневного виголосив мінїстер фінансів др. Кайцль експозе фінансове, в котрім сказав між иншим, що правительство предкладає прелїмінар буджету державного за 1899 р., провізорию буджетову на перші три місяцї 1899, дальше проєкт закона о убезпеченю урядників почт і телеґрафів від нещасливих случаїв. Мінїстер заявив, що видав поручене, щоби членам палати предложено подрібний виказ доходів податкових в 1898 р., бо правительство хоче, щоби палата мала докладне вияснене ріжницї межи теперішним а торічним буджетом. На разї бесїдник обмежає ся лиш до предложеня загального білянсу буджетового на 1899 р. Після прелїмінаря виносять видатки загалом 760,286.793 зр. а доходи 760,754.834 зр. Єсть длятого надвишка в доходах кругло числячи пів міліона т. є. о 119.000 зр. більше як в минувшім роцї. Взагалї сегорічний буджет представляє ся о $36^{1}/_{2}$ міліона висшим від попередного; треба однакож увзглядвити, що в тій надвишцї єсть 13 міліонів на підвисшене платнї для урядників державних, отже буджет збільшив ся дійстно о 23 міліонів. Число то відповідає в приближеню зростови загальних доходів в Державі. Бесїдник закінчив своє пояснене тим, що заповів знесене стемпля дневникарского скоро то лиш буде можливе.

По бесїдї дра Кайцля поставив пос. Ґрос (німецкий поступовець) внесене, щоби відкрито дискусию над відповідию президента мінїстрів Туна на інтерпеляцию пос. Яворского і Енґля. То дало прихильникам Шенерера нагоду до робленя криків в палатї. Остаточно в поіменнім голосованю відкинено се внесене 166 голосами против 124. — По сїм ухвалила палата закон призначаючий 20 міліонів на реґуляцию Дунаю. Під сам конець відбуло ся ще одно поіменне голосоване, в котрім палата 153 голосами против 119 означила, згідно з предложенем президента, що слїдуюче засїдане має ся відбути в пятницю.

Під конець засїданя поставив пос. Стояловский пильне внесене, щоби в Австриї заведено монополь горівки на лад росийский. — Пос. Шаєр поставив пильне внесене, щоби жандармам вільно було женити ся, а пос. Танячкевич поставив пильне внесене в справі запомоги для потерпівших від нещасть елементарних і інтерпеляцию в справі поступованя властий в Галичинї.

Як звістно мінїстер для Хорватиї Йосипович подав ся до димісиї а причиною, кажуть, має бути якесь непорозуміне з президентом мінїстрів Банфім. Як зачувати криза готова прибрати далеко більші розміри і загрозити Угорщинї поважним заколотом. Розійшла ся именно сензацийна вість, що й президент угорскої палати послів Сілядій задумує зложити свій мандат. Ба, не конець на тім; перший віцепрезидент палати Лянґ заявив, що скоро Сілядій зложить мандат, то і він то само зробить; та й другий віцепрезидент Кардош мав то само сказати. Вчера в справі кризи відбуло ся тайне засїдане, на котрім Банфі сказав, що він скористає з першої нагоди і подасть ся до димісиї; але доки більшість стоїть по его сторонї, то він ще дасть собі раду з опозициею. — Кажуть, що дни кабінету Банфі'го суть почислені; говорять вже навіть о его наслїдниках, першим кандидатом має бути Тіса, а другим мінїстер рільництва Даранїй.

В білій сали цїсарскої палати в Берлинї відбуло ся вчера торжественне відкрите парляменту, підчас котрого цїсар Вільгельм виголосив престольну бесїду, в котрій знаходили ся отсї характеристичні слова: Відносини Німеччини з иншими державами — казав цїсар — суть незмінно добрі. Найвисшою цїлию моєї полїтики єсть удержане мира. Длятого з великою радостию приняв я ініциятиву, підняту моїм приятелем, царем Росиї в цїли розброєня. Моє правительство приймає длятого прихильно предложеня конференциї мирової і буде їх підпирати. З великим горем мушу згадати о злочинї, котрий мому вірному союзникови цїсареви і королеви Франц Йосифу забрав его супругу. Злочин сей, що потряс цїлою Німеччиною, спонукав італїяньского короля до скликаня конференциї против анархістів. Готовість, з якою держави приняли то предложене, робить надїю, що конференция осягне намірений успіх.

## Відзнаки ювілейні.

(Дальше).

Лицарский хрест ордеру Франц Йосифа дістали дальше: дневникар Плятон Костецкий, о. Л. Козаневич в Мистяковичах, радник суд. кр. Андр. Козик в Ропчицях, дир. ґімн. Валент. Козьол у Львові, рад. суд. кр. Каміль Крафт в Станиславові, комис. полициї

---

7)

## Дещо з технїки.

(Дальше).

III.

**Найновійші бальони войскові: орло „Гарґраве“ і орловий бальон.**

Як звістно, від часів францускo-німецкої війни з 1870/71 р., именно же від часу облоги Парижа, зачали бальони грати велику ролю у війнї. Розходить ся головно о то, щоби із значної висоти можна безпечно розслїдити силу і позициї неприятеля, і о то, щоби на случай облоги укріплених місць можна давати знаки і порозумівати ся з дальше стоячими віддїлами армії. В таких случаях годї спускати ся на підземний телеґраф, бо нема певности, чи неприятель его вже не викрив і не перервав, а що найважнїйше, чи не переловить дуже важні і найтайнїйші депеші. Для войскових цїлий єсть найважнїйший бальон на припонї, з котрого можна кождої хвилї і через довший час слїдити за рухами неприятеля. Але бальон такий має деякі недогідности, а головно отсї: Бальон, піднявшись високо в гору, зачинає там так крутити ся і трясти лодкою під ним, що сидячі в нїм люди не можуть через то добре слїдити за всїм, що під ними дїє ся і часто дістають т. зв. морскої хороби; відтак бальон своєю величиною дає неприятелеви дуже добру цїль до стріляня, а звістно, що навіть придумано окремі пушки до того. Отже щоби того всего уникнути, придумано в послїдних часах окремий рід бальонів.

В Анґлиї і Америцї старають ся оминути ті трудности в той спосіб, що замість бальона на припонї уживають лїтаючі орла. Сей спосіб розвинув ся найбільше в американьскім войску. Американець Едді уліпшив сіямске орло, подібне зовсїм до того, яке собі у нас хлопцї роблять, лиш що в нїм нема хвоста, і оно заступає тепер бальони. Кілька таких орлів всїлякої величини і сили лету пускає ся одно за другим, але так, що друге привязує ся до першого, трете до другого і т. д., аж зробить ся такий ряд орлів, що они вже зможуть піднести значну вагу а самі не спадуть з воздуха. Вже три до пять таких орлів, з котрих найменший має 2, а найбільший 5 метрів, можуть удержати значний тягар, а чим сильнїйший вітер, то тим більший може бути тягар, котрий они удвигнуть. При тім підносять ся ті орла нераз і до 1000 метрів в гору. Понизше послїдного орла причіпають прилад бамбусовий, на котрім можна підтягати і спускати хоруговки і так давати сиґнали. В той спосіб дають знаки н. пр. з кріпости аґентам, що стоять поза войском неприятеля.

В ночи замість хоруговок уживають сьвітла н. пр. ріжнобарвних лїхтарень, котрі зміняють своє положене супротив себе. Але що лиш на біле, червоне і зелене сьвітло можна ще спустити ся, бо иншого можна не добачити, то тепер уживають переважно електричного сьвітла, котрим можна давати знаки як телеґрафом. Але що тогди і тягар значно збільшає ся і треба, щоби цїлий прилад держав ся зовсїм спокійно у воздусї, то придумано ще инший рід лїтаючого орла, т. зв. орло Герґрева (Hargrave). Єсть то нїби подовгаста скринка з бамбусової сїтки, облїплена пасками шовкової материї. На тій скринцї суть налїплені три паски з прозорої материї, віддїлені від себе, а кожди з них єсть иншої барви, один білий, другий червоний а третий зелений. Сьвітлом електричним осьвічує ся відразу всї ті три паски, а то длятого, щоби бодай одну з тих барв можна видїти. На земли знаходить ся звичайний прилад телеґрафічний і ним дає ся знаки; коли сьвітло лиш заблисне і згасне, то се означає точку, коли же сьвітить довше, то се значить лїнїйку; точками і лїнїйками можна відтак, як звичайним телеґрафом передавати цїлі слова. Многі проби показали, що сей спосіб телеґрафованя дїлає зовсїм добре аж на 19 кільометрів. Поодинокі зовсїм прості сиґнали дають ще в той спосіб, що до тростини бамбусової дають хемічну мішанину, пускають так набиту тростину орлом в гору і там запалюють ту мішанину за помочию електрики.

Уживане лїтаючих орлів до даваня знаків має особливо тогди велике значінє, коли

Гавр. Крайнер в Підволочисках, адв. др. Стан. Крижановский у Львові, власт. дібр Валер Ляхоціньский в Янові, інсп. саніт. др. Здисл. Ляхович у Львові, о. Иос. Левицкий в Сидорові, фабрикант Бернард Лібав в Подґужу, кс. Каз. Льоґа в Семянівці, бурм. Руд. Люкас в Бялій, о. Иос. Макогоньский в Липици горішній, радник дир. почт Вікт. Малиновский у Львові, адв. др. Волод. Маркевич в Кракові, староста Волод. Мариновский в Ланцуті, о. Мих. Матковский в Горожанні великій, рад. Виділу кр. Иос. Михальчевский у Львові, Едв. Мільковский в Горлицях, коміс. поліциї Людв. Мільский у Львові, рад. суду кр. др. Маркиль Місиньский у Львові, кс. Як. Мошоро в Кутах, о. Сев. Навроцкий в Шляхтинцях, коміс. скарб. Макс. Найман в Тарнові, рад. гірн. Кар. Ніґрін в Козові, власт. посїл. ґр. Едв. Никорович в Ульвівку, бурмістр др. Ант. Німгін в Станиславові, рад. суду кр. Генр. Нітарский у Львові, рад. скарб. Ів. Носкевич в Тернополи, кс. Як. Новобільский в Городенцї, кс. Валент. Пельц в Лїбуши, інжин. Валер. Піхль у Львові, рад. рах Ігн. Пізуньский у Львові, власт. дібр бар. Берт. Поппер в Велдїжи, дир. ґім. Франц Прухницкий у Львові, рад. суду кр. Ант. Райнварт в Тернополи, дир. техн. деп. виділу кр. Ґустав Райт у Львові, рад. гірн. Стан. Роґойский в Ляцку, дир. бровару Мих. Роскнехт в Окоцїмі, рад. рах. Ант. Салик у Львові, лїкар др. Володисл. Сціборский в Кракові, през. філії австр. угор. банку Людв. Шольц у Львові, дир. дібр архикн. Людвика Зелїґ-Завленфельд в Іздебнику, дир. ґімн. Ст. Сєдлецкий в Кракові, секр. скарб. Тадей Сколимовский у Львові, адвокат др. Вячеслав Скурский в Перемишли, дир. ґім. Тад. Скуба в Кракові, секр. скарб. др. Ів. Скварчиньский у Львові, о. Ів. Слюзар в Скалаті, кс. Людв. Свадовский в Окшицях, о. Ів. Сохацкий в Стоянові, рад. скарб. Альойз. Зонневенд в Дрогобичи, дир. карн. завед. Адольф Штарк в Станиславові, рад. суду кр. Ів. Старушкевич в Сяноцї, кс. Брон. Стасїцкий в Яцьміри, о. Ілар. Стеткевич в Божикові, староста Корн. Штрассер в Городенцї, началь. саніт. секц. маґістр. др. Едв. Стройновский у Львові, рад. суду кр. Меч. Шибальский в Кракові, дир. учит. сем. Лук. Татомир у Львові, ветеринар кр. Людв. Тимофієвич у Львові, шк. інсп. пов. Тома Токарский у Львові, о. Григорий Тимяк в Березові, радник суду кр. Ферд. Уйґелї в Живци, кс. Март. Узарский в Коросні, рад. суд. кр. Адольф Вальтер у Львові, радн. суду кр. Ант. Вавраш в Кракові, фабрикант і посол Генр. Вайзер в Сасові, інж. Едв. Верский в Кракові, рад. суд. кр. Волод. Вільке в Перемишли, адв. др. Ферд. Вількош в Кракові, власт. дібр Иос. Вольґнер в Комарівцї, кс. Евг. Вольский в Дембици, нотар др. Кароль Вурст у Львові, евіденц. інст. ґрунт. податку Володисл. Забецкий у Львові, лїтерат Ів. Захариясевич у Львові, дир. зелїзн. деп. виділу кр. Казим. Залевский у Львові, радник скарб. Атан. Заячківский у Львові, радник суду кр. Бойомир Жарский в Стрию, рад. рах. дир. скарб. Тадей Жебровский у Львові і рад. суд. кр. др. Евг. Звислоцкий в Перемишли.

Великий хрест ордеру Єлисавети: Ядвига княжна Сапіжина-Коденьска, з дому княжна Сангушківна.

Ордер Єлисавети І. кляси: княгиня Мария Сангушкова, з дому ґр. Замойска, у Львові; ґр. Альфонсина Дідушицка, з дому ґр. Мьончиньска, у Львові; Александра Залеска, з дому Суходольска, у Львові; ґр. Цецилїя Баденьова, з дому ґр. Мірівна, у Львові; ґр. Кристина Потоцка, з дому ґр. Тишкевичівна, в Кракові; ґр. Рожа Тарновска, з дому ґр. Браницка, в Кракові.

Ордер Єлисавети ІІ. кл.: Марцелїна Даровска, ґенер. начальниця згромадженя сьв. Непор. Зачатя в Ясловицях і Уляновска Александра з дому Борковска в Кракові.

Титул радника двору: кр. інспектор шк. Іван. Непом. Франке у Львові.

Титул радника правительственного: директор промислової школи держ. у Львові Жигмонт Ґорґолевский і директор промисл. школи держ. в Кракові Іван Роттер.

Титул радника шкільного: директор реальної школи в Станиславові Йосиф Чачковский, проф. др. Людвик Кубаля у Львові, проф. др. Йосиф Левицкий у Львові, проф. Мариян Ломницкий у Львові, директор ґімн. в Тернополи Маврикий Мацїшевский, директор ґімн. з Золочеві др. Перем. Німентовский, проф. Ант. Паздровский в Кракові, директор ґімн. в Стрию др. Кароль Петеленц, проф. Клим. Шніцель в Тарнові, дир. ґімн. в Подгірю Тома Солтисїк, дир. семинарії учит. жень. в Кракові Вімпеллєр і проф. др. Теофиль Зембіцкий в Кракові.

Титул радника будівничого: інжин. Жигмонт Кендзерский у Львові, проф. промисл. школи держ. в Кракові Славомир Оджівольский, інжинер Ґвальберт Зембіцкий у Львові.

Титул ціс. радника: асесор торгов. Йосиф Беляк в Кракові, інспектор держ. зелїзн. Ігнатій Древновский у Львові, лїкар др. Генр. Еберс в Криници, інспектор держ. зеліз. Володисл. Яворовский в Кракові, директор школи виробів з дерева в Закопанім Едґар Ковач, старший контрольор почт. Мартин Кравчик у Львові, пов. інспектор шк. Герман Куліш в Самборі, фабрикант Е. Кузницкий в Освіцимі, член торгов. палати в Кракові Йоахим Перльберґер, старший інспектор півн. зелїзн. Алойзий Постулка в Кракові, лїкар др. Леон Розенцвайґ у Львові, торгов. асесор Бернард Шїц в Тернополи, торг. асесор Генр. Шварц в Кракові, проф. учит. сем. ж. Тит Слоневский у Львові, директор шпиталя др. Стан. Солтисїк в Бродах, повіт. інспек. шк. Конст. Стечковский в Ряшеві, торг. асесор Едвард Штенцль в Коломиї, торговельний асесор Яків Штро у Львові, член ради зелїзничої Жиґмонд Шанцер в Кракові, директор канцел. у висш. суді краєвім у Львові Людв. Вереш де Фарат, торгов. асесор Арнольд Вернер у Львові, інспектор держ. зелїзн. в Новім Санчи Володим. Зборовский-Костаркевич і проф. учит. семін. ж. др. Юл. Зґоржалевич в Кракові.

Титул старшого лїкаря повітового: др. Ґуст. Белиньский в Кракові і др. Жигм. Дзиковский в Перемишли.

Найвисше вдоволенє: інспектор держ. зелїзн. Ів. Рибчиньский і Франц Махальский, оба в Тернополи.

## Новинки.

*Львів дня 7-го грудня 1898.*

— **З перемиской епархії.** Ординация кандидатів духовного стану відбуде ся дня 13 грудня с. р. До 8 грудня мають кандидати внести свої подання до Еп. консисториї, заосмотрені в приписані прилоги, а самі являти ся дня 13 грудня. — Крилошаньскї відзнаки одержали оо.: Йос. Федонович парох в Крупци, Евг. Горницкий парох в Раві рускій, Сильв. Стецик парох в Камінці-Старесело, М. х. Кокуревич парох в Бігалях, Ант.

---

в крїпости не стане вже почтових голубів, і коли на підземний телеґраф не можна спустити ся не знаючи, чи неприятель вже не має его в своїх руках. Дальший ужиток того приладу єсть той, що на нїм можна умістити фотоґрафічний апарат, котрий за помочию електрики можна відповідно наставити і відфотоґрафувати позиції неприятеля. Роблено також проби, чи таким лїтаючим орлом недалось би підносити і людий, отже чи прилад сей не заступив би бальона на припонї. Доси однакож лиш дві проби яко-тако удали ся. Першу пробу зробив капітан шкотскої ґвардиї Баден-Повель і в легкій лодці піднїс ся на яких 100 стіп понад землю; другу пробу зробив знов поручник американьскої артилєриї Візе, котрий знов на кількох бамбусових дрючках привязаних шнурами до орла підлетів на 60 стіп в гору. Показало ся однакож, що таке лїтанє річ дуже небезпечна, бо чоловік міг би дуже легко упасти зі всїми тими орлами, що его підоймили і забив би ся нехибно. Наконець треба ще й то згадати, що лїтаючих орлів хотять уживати до кидання з гори на неприятеля і его укріплення вибухові материї. В сїм напрямі роблять ся тепер дальші проби.

Иншого рода спосіб лїтаня придумав пруский офіцир Зіґефельд придїлений до віддїлу войскових воздухоплавців. І єму розходило ся о то, щоби винайти такий бальон, котрий би стояв спокійно у воздусї. Він зробив бальон подовгастий зовсїм такий як н. пр. величезна кишка, заокруглена на обох кінцях. Єму розходило ся о то, щоби бальонови надати у воздусї таку позицию, як має звістне паперове орло; щоби же надати такому бальонови відповідну вагу, умістив він на однїм его кінци другий такий, але каблуковато вигнутий бальон так, що один, довгий бальон спочиває на другім, каблуковатім, мов на подушці. З такого бальона зробив ся орловий бальон, котрий вже уносив ся косо у воздусї. Але показало ся, що мимо того він не стояв спокійно у воздусї, і що при силї вітру 10 метрів на секунду люди в таким бальонї могли так само дїставати нїби морскої хороби, як і в звичайнім бальонї на припонї. Отже Зіґефельд причепив в горі до сего бальона ще другий, котрий сильно тягнув в гору перший. Проба показала, що того рода бальон стояв вже спокійно навіть при найсильнїйшім вітрі хоч би й на мори. Такий бальон пущений на припонї держить ся вже зовсїм спокійно у воздусї і можна ним безпечно пускати ся в гору.

На сїм кінчимо коротенький наш погляд на теперішний стан воздушної плавби а перенесено ся на инший так само лиш що в трохи меншій мірі непевний і неспокійний елемент, котрий люди хотять конче всесторонно опанувати.

IV.

Підводні судна і їх істория. — „Арґонаут". — Підморский телеґраф. — Марконїго телеґраф без дрота.

Недавно тому була чутка, що росийске правительство постановило побудувати собі такі кораблї, котрі би відповідними до того машинами ломили лїд на північнім мори і так вздовж побереже північної Азиї прокладали дорогу по воді аж до Владивостока. Чи дїйстно думає правительство росийске так зробити, не знаємо; але сумніваємо ся, чи то оплатило би ся, коли би дїйстно таким способом роблено дорогу по ледовім океанї. Мабуть недовго треба буде ждати а знайде ся инша дорога: попід лїд, попід воду буде можна незадовго так само безпечно плавати як і верх води.

Люди завзяли ся нинї на дві крайности: як одні хотїли би конче лїтати високо у воздусї, так другі знов хотїли би плисти глубоко попід воду, ба їздити навіть свобідно по днї моря. А яка-ж цїль такої їзди попід воду та по днї моря? Головно двояка, так сказати би войскова і цивільна. Теперішні воєнні кораблї суть так величезні і так кріпко збудовані, що годї їм що вдїяти, отже воюючі сторони беруть ся на способи і гадають, чи не можна би як нищити ті воєнні велити попід воду. Людий не належачих до т. зв. „оборонної сили" вабить знов не воєнна слава до плавання попід воду, але золото — ті величезні скарби, які спочили на днї моря разом з тими кораблями, що їх везли, а котрі й до нинїшного дня не можна було видобути. Впрочім підводні судна могли би робити ще й иншу службу. Вже сама їзда попід воду підчас бурі була би далеко безпечнїйша як верх води, а для цїлий технічних і наукових такі судна могли би також придати ся; отже в найновійших часах звернули деякі технїки знову більшу увагу на підводні судна.

Істория підводних суден сягає майже до тих самих часів, що й істория бальонів іменно до 17-го столїтя. Перше підводне судно зладив був якийсь Голяндець Дреббель за часів анґлїйского короля Якова І. (1603—1625) і робив в ним пробу на рїцї Тамізї. То судно порушало 12 весел, а якийсь плин, котрий вістав тайною винаходця відсьвіжав в суднї воздух. Подібне судно зладив був в 1774 р. Анґлїєць Дей (Day), але коли з ним робив пробу в порті коло Плімат (Plymouth) судно то потонуло разом з его винаходцем. В часах, коли Америка добивала ся свободи, придумав був

Ясеницкий парох в Болехівцях, Клим. Копистяньский парох в Реґетові, а кромі того послідний іменованний совітником еп. конзисториї.

— **Ілюмінация села.** З Коропця над Дністром доносить, що в навечеріє цїсарского ювілею осьвітили там всї селяни свої хати.

— **Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“** подає до загальної відомости, що по причині наближаючого ся кінця року адмінїстрацийного і робіт приготовляючих для замкненя річних рахунків, не буде полагоджувало зголошень о позички, почавши від 15-го грудня аж до руского нового року. Коли хто має намір тепер ще затягнути позичку, нехай зголосить ся ще перед 15 грудня. Також виплати ухвалених позичок будуть здержані в часі від 20 грудня до 3 січня; хто отже має скрипт до підпису, нехай поспішить доповнити всї формальности в час, так, щоби ще перед 20 грудня міг підняти виплату. Так само не будуть в тім часї приймати ся анї виплачувати ся вкладки щадничі, хиба в случаях виїмкових. Товариство просить всїх своїх членів, щоби затямили собі ті речинцї і для порядку потрібного для діловодства придержували ся їх.

— **Виділ товариства Бурси імени сьв. О. Николая в Перемишли** запрошує всїх своїх П. Т. членів і добродіїв як і загалом перемиску і доохрестну руску громаду на посьвячене інститутского будинку, збудованого і отвореного на цїли товариства у вересни сего року. Торжественне посьвячене відбуде ся дня 8 н. ст. грудня о 10-ій годинї рано, а перед посьвяченем відбуде ся о 8-ій годинї богослуженє на інтенцию Бурси. Чину благословення доверишть Преосьв. Еп. К. Чехович, почетний член товариства.

— **Незвичайно гарну погоду,** при нечуванїй о тій порі теплоті 10 степенїв в полудне, маємо вже від кількох днїв. На улицях міста появляють ся люди в полудне в лїтних одягах. Воздух незвичайно лагідний. Ночами легкі приморозки.

— **Асекурация для народу.** Оригінальний але дуже дотепний спосіб обезпечуваня широких мас населеня придумало угорске товариство обезпечень в Будапештї. Є то обезпечене посредством домових кас ощадности. Дирекция товариства поручила в помешканю кождого обезпеченого члена умістити зелїзну пушку із штучним замочком, від котрого ключі находять ся у інкасента товариства. Пушка є власностию товариства обезпечень. Кождий обезпечений є обовязаний що день кинути до пушки 5 до 6 кр., наколи хоче зискати полїсу на 500 зр. Як хто хоче, то може ту дрібну квоту відповідно до обезпеченої суми побільшити. Що місяць, в означенім днї, зголошує ся інкасент товариства, отвирає пушку в присутности обезпеченого і забирає найдену там квоту, очивидно в тій висоті, яку виносить місячна премія. Звичайно остає ще якась дрібна решта, котру інкасент назад замикає. В разі, як би через довший, означений статутами час інкасент не находив в пушцї заощадженого гроша на премію, то забирає пушку з собою і обезпечений тратить право до асекурацийної винагороди. Того рода обезпечене має ту добру сторону, що улекшуючи убогому населеню плачене премій, заохочує его до ощадности. Пушка в хатї нагадує ему безнастанно его обовязок.

— **Великий пожар** вибух передвчера у Вильнї в фабрицї панчохових виробів Бльоха. Робітницї вискакували вікнами, аби ратувати ся, і в наслідок того погибло на місци 15 робітниць, а 50 есть тяжко покалїчених.

— **Нечуваний спосіб самоубийства.** Вже на найчуднїйші вигадки попадали самоубийники, аби позбавити ся житя, але хиба нї одному з них не прийшло ще на гадку відобрати собі житє в той спосіб, як то зробив 45-лїтний селянин Іван Сова з Буцнева коло Тернополя. Именно в пятницю минувшого тиждня, вийшовши по ювилейнім богослуженю з церкви, підійшов до недалекого дерева і розігнувши дві сильно зрослі з собою галузи, вложив між них шию. Пущені галузи стиснули его в однїй хвили так кріпко, що він зараз удусив ся. Прибігли люди і освободили его з між галузя, але було вже за пізно. Сова вже не жив. Причина того оригінального самоубийства невідома.

— **Огнї.** В недїлю дня 4-го с. м. в ночи погоріло в Дідушицях великих коло Соколова, стрийского повіта зваж 100 господарів. Між погорільцями велика нужда. Жертви на погорільців приймає гр. Кароль Дідушицкий в Соколові коло Стрия.

— **Скажений кіт** покусав в Буцневі, тернопільского повіта, учителя Любінця і его родину. Шість осіб вислано до пастирівского заведеня дра Буйвіда в Кракові.

— **Пригода в судї.** Оногди відбувала ся перед тернопільским судом розправа, в котрій судия Айхлер взвав до зложеня присяги селянку Пилипову. Зараз по зложеню присяги Пилипова збожеволїла і єї сейчас відставлено до шпитали.

## Телеґрами.

**Відень** 7 грудня. Є. Ексц. п. Намістник ґр. Пінїньский приїхав нинї до Відня.

**Відень** 7 грудня. До N. fr. Presse доносять з Будапешту, що часть опозиції задумує средствами обструкцийними не допустити до вибору иншого президента палати, наколи би Сілядій не приймив знову президентури. Причиною димісиї Сіляді'го має бути то, що правительство і часть лїберальної партиї не ушанували реґуляміну парляментарного.

**Будапешт** 7 грудня. На конференциї партиї лїберальної заявив Банфі, що коли би до 1. січня не дало ся нїчого зробити, правительство не думає відрочувати парляменту, але противно буде разом з ним дїлити одвічальність. Тіса поставив проект закона, уповажняючого правительство, щоби оно на случай, наколи би предложене індемнізацийне не узискало до 31. грудня 1898 р. правної сили, ужило всїх средств, предвиджених в предложеню індемнізацийнім. Дальше уповажняє той закон правительство, на случай, коли би до кінця грудня с. р. не прийшло до угоди з Австриєю, до удержаня дотеперішних відносин при забезпеченю повної взаїмности. Внесенє Тіши підписало звиш 200 послів.

**Париж** 7 грудня. Суд касацийний переслухував вчера в справі Драйфуса судию слїдчого Бертілїса.

## Надіслане.



Американець Бушнель (Bushnell) таке підводне судно, в котрім міг був поміститн ся один чоловік і підкладати бомби під неприятельскі кораблї. В двайцять лїт опісля зладив був Американець Фультон, той сам, що перший видумав пароход, також і підводне судно, котрим хотів був вивезти французкого цїсаря Наполеона І. з острова сьв. Гелени, де его держали Анґлійцї в неволї. Але що то судно мало руру для приступу воздуха, виставлену понад воду, то Анґлійцї добачили его, зловили і спрятали до свого арсеналу в Льондонї.

Дальші проби з підводними суднами роблено в роках 1827 і 1856; винаходцями тих суден були Француз Бодоен (Baudoin) і Данець Янзен. Янзенове судно робило службу анґлійским пачкарам і Анґлійцї его зловили, а відтак ухвалили в парляментї закон, заказуючий всїлякого рода підводні судна і прилади, котрих не можна контролювати.

Ще з більшою докладностию заходив ся коло будови підводного судна баварский підофіцир від артилериї Вільгельм Бауер. Перша проба з его підводною лодкою відбула ся в лютім 1851 р. в порті коло міста Кіль, але випала так нещасливо, що як би не холоднокровність самого Бауера, то всї три чоловіки, які були в лодцї, були би утопили ся. Пізнїйше побудував був Бауер на приказ российского великого князя і ґенерального адмірала Константина нове зелїзне судно підводне, котре могло помістити в собі 12 до 18 люда. Проба відбула ся в Кронштадтї і випала дуже добре а комисия в своїм справозданю сказала, що то судно удало ся вповні задержати на однїм місци під водою. В ту пору припадає перший концерт під водою, котрий виконали чотири музиканти российскої фльоти; було то в день коронациї царя Александра II. а музику було чути з під води ще на 150 кроків далеко.

Від сеї пори стало появляти ся щораз більше проектів до будови підводних суден, а роблені проби випадали більше або менше щасливо. Дня 17 лютого 1864 р.; напав був анґлійский поручник Діксон в підводній лодцї на північно-американьский корабель в порті Чарльстон і підложив під него міну та висадив у воздух, але рівночасно затонула і его лодка разом з людьми, що в нїй були. Дуже важні проби відбували ся в 1883 р. з підводним судном Торстена Норденфельта, побудованим коло Штокгольму. На ті проби, що відбували ся в Катеґатї, вислали були майже всї держави своїх репрезентантів. Норденфельтове судно було збудоване подібно як судно Бауера, именно було зовсїм зі всїх боків замкнене. Оно було 19 і пів метра довге та виглядало як циґаро і робило під водою мало що не 6 кільометрів на годину. Судном порушала парова машина, але оно ішло лиш так глубоко під воду, щоби ще з него могла виставати понад воду часть парового кітла. Але вже у вересни 1885 р. відбула ся нова проба на ставах і судно поринало тогди аж на 5 метрів під воду та порушало ся значно скорше. В грудни 1887 р. побудував був Норденфельт нове підводне судно 230-тої містоти і проба відбула ся в Сувемптенї в Анґлії. Винаходець підоймав ся навіть плисти в своїм суднї в Анґлії аж до Константинополя не задержуючись нїгде хиба лиш в Ґібральтарі, щоби там набрати вугля для своєї парової машини. Норденфельт зискав був собі таке довірє в Анґлії, що там завязала ся була навіть спілка для будови підводних суден, а головою спілки став був сам Норденфельт. (Дальше буде).

## Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 жовтня 1898, після середно-европ. год.

### Відходять до

| | Поспішні | | | Особові | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Кракова | 8·35 | 2·50 | 10·40 | 4·10 | 8·50 | 6·40 | — |
| Підволочиск | — | 1·55 | 6·— | — | 9·35 | 11·— | — |
| Підвол. з Підз. | 6·15 | 2·08 | — | — | 9·53 | 11·27 | — |
| Іцкан | 6·05 | 2·40 | — | 10·05 | — | 6·30 | 10·55 |
| Ярослава | — | — | — | 4·55 | — | — | — |
| Белзця | — | — | — | 9·55 | 7·10 | — | — |
| Тернополя | — | — | — | — | 6·55 | — | — |
| Сколього | — | — | — | — | 9·15 | — | — |
| Стрия, Хирова | — | — | — | — | — | — | 3·00 |
| Лавочного | — | — | — | 5·20 | — | — | 7·00 |
| Янова | — | — | — | 8·45 | — | 7·44 | — |

### Приходять з

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Кракова | 1·30 | 5·10 | 8·45 | 9·05 | 6·10 | 9·10 | — |
| Підволочиск | 2·30 | 9·55 | — | — | — | 3·30 | 5·25 |
| Підвол. з Підз. | 2·15 | 9·39 | — | — | — | 3·04 | 5·— |
| Іцкан | 9·45 | 1·50 | — | — | 6·45 | 5·40 | 10·35 |
| Тернополя | — | — | — | 7·50 | — | — | — |
| Белзця | — | — | — | 7·55 | 5·55 | — | — |
| Ярослава | — | — | — | 10·45 | — | — | — |
| Гребенова Сколього і Стрия | — | — | — | — | 1·40[1] | — | — |
| Лавочного | — | — | — | — | 8·05 | — | 10·30 |
| Стрия, Калуша | — | — | — | 12·15 | — | — | — |
| Янова | — | — | — | 7·40 | 1·01 | — | — |

За редакцию відповідає Адам Кочевецкий.

# TYGODNIK ILLUSTROWANY

З роком 1899-им розпочинаємо 40-ий рік істнованя нашого письма, хотячого і дальше бути приятелем кождого дому.

Завдяки моральній і материяльній підпорі суспільности, наш „Tygodnik“, почавши від скромного початку, міг розширити ся і стануги на рівній степени з подібними видавництвами цілої Європи.

По мисли засади; „Поводжене обовязує“, старати ся будемо й дальше поступати наперед, аби бути першими в ряді ілюстрованих письм.

Почавши від 1-го січня 1899 року **розширяємо значно додаток повістий** „Tygodnika“: **кождий передплатник** нашого письма, крім самого письма і дотеперішного додатку повістий, додаваного в аркушах і занимаючого найзнаменитші твори чужої літератури, **одержить**

## без ніякої доплати

(ані за книжки, ані за їх пересилку)

## 12 ТОМІВ ПИСЬМ

## ГЕНР. СЄНКЕВИЧА.

Письма Сєнкевича вийдуть в новім, старанім виданю, **виключно для передплатників** „Tygodnik-a illustrowan-ого“ і обіймуть — винявши спопуляризовану вже трильоґію —

**всї новелї, повісти, листи з подорожий,**

одним словом: цїлий доробок лїтературний знаменитого писателя, котрий здобув вже славу і популярність в цїлім сьвітї

Кождий том **Біблїотеки СЄНКЕВИЧА** обнимати буде що найменше **10 аркушів**, формату звичайної 8-ки, **на добрім папері і добрим друком.** Загальне число томів буде около 30, містячих в собі слїдуючі твори Сєнкевича:

НОВЕЛЇ. Stary sługa. — Hania. — Szkice węglem. — Janko Muzykant. — Przez stepy. — Orso. — Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela. — Komedya z pomyłek. — Za chlebem. — Latarnik.— Niewola tatarska.— Jamioł. — Bartek zwycięzca. — Ta trzecia. — Sachem.— Sielanka.— Walka byków w Hiszpanii. — Wspomnienia z Mariposy. — Z puszczy Białowieskiej. — Wycieczka do Aten.— Wyrok Zeusa. — Z wrażeń włoskich. — Organista z Ponikły. — U źródła. — Lux in tenebris lucet. — Bądź błogosławiona. — Pójdźmy za Nim.

ЛИСТИ З ПОДОРОЖИЙ по Америцї і Африцї. — Листи з Риму, Венециї і Парижа.

ЛИСТИ О ЗОЛЇ.

ДРАМАТ. Na jedną kartę. — Czyja wina?

ПОВІСТИ. Bez dogmatu. — Rodzina Połanieckich. — Quo vadis, повість з часів Нерона.

Тим способом в протягу кількох лїт, кождий передплатник „Tygodnik-a illustrowan-ого“, одержуючи річно звиж 120 аркушів найлїпших творів лїтератури польскої, стане властителем біблїотеки Сєнкевича, недоступної доси задля високої цїни для ширшого загалу читаючих.

Редактор: Др. ЙОСИФ ВОЛЬФ.

В слїдуючім роцї „Tygodnik“ друковати буде одночасно **дві повісти ориґінальні,** іменно, крім

## „KRZYŻAKÓW“ СЄНКЕВИЧА

зачнемо з Новим Роком 1899-им друк більшої повісти п. з.:

## „ARGONAUCI“ Елїзи Ожешкової, і

## ПРУСА „TAM!..“

Посїдаємо також ориґінальну працю славного нинї заграницею писателя **Станїслава Пшибишевского,** котрий написав для нас по польски поему прозою п. з.: **„JASNE NOCE“** ілюстровану К. БРОНЄВСКИМ.

Крім того в части белетристичній маємо запевнене сотрудництво таких писателїв, як: **Bałucki Michał, Ks. Chełmicki Zygmunt, Gliński Kazimierz, Gomulicki Wiktor, Jankowski Czesław, Jeske-Choiński Teodor, Jordan, Konopnicka Marya, Lubowski Edward, Or-ot, Reymont Władysław. Marya Rodziewiczówna, Sewer, Szymański Ad., Tetmajer Kaz.** і і.

Також помістимо для нас написані три специяльні студиї: **„WSPÓŁCZEŚNI POECI POLSCY“** написав А. ЛЯНҐЕ. **„NOWA BELLETRYSTYKA POLSKA“** нап. А. ПОТОЦКИЙ. **„O KRYTYCE WSPÓŁCZESNEJ POLSKIEJ“** нап. Володисл. ЯБЛОНОВСКИЙ.

Посїдаємо також студию порівнавчу **Ігн. Матушевского**: **„Stanowisko Mickiewicza w literaturze powszechnej“,** та працю Л. КОРОТИНЬСКОГО „O TOMASZU ZANIE“.

Помістимо також незнані доси

**LISTY ZYGMUNTA KRASINSKIEGO do Delfiny Potockiej (1839-1843),** з поясненями Раймунда Станїслава КАМІНЬСКОГО.

Знаний фільософ і знаток Плятона п. **В. Лютославский,** жертвував нам ориґінальну а дуже популярну розвідку п. з.: **„Istnienie duszy“,** в котрій, на підставі науковій доводить, що в чоловіцї треба конче признати істнованє індивідуально-духового початку.

Дальші серії цїкавої статї **Олександра Кравсгара** **„O DAWNYCH PAŁACACH WARSZAWSKICH“,** з многими ілюстрациями, вже маємо, а крім того дуже інтересну річ **Г. Садовского** п. з.: **„ORDERY I OZNAKI HONOROWE DAWNEJ POLSKI“.**

В безплатнім додатку повістевім помістимо новий роман історичний звістного нинї угорского автора **Юлія Вернера** п. з.:

## „Z POPIOŁÓW“.

Красний той і занимаючий роман з часів угорских війн домових, перетолкувала для „Tygodnik-а“ п. В. Ярошевска.

**В ЧАСТИ ІЛЮСТРАЦИЙНІЙ** подамо **репродукциї найзнаменитших малярів наших також і красками.**

Видавцї: ҐЕБЕТНЕР і ВОЛЬФ.

**Передплату для ЛЬВОВА і ГАЛИЧИНИ принимає, числа оказові і проспекта даром висилає**

## Головна Аґенция і Експедиция „TYGODNIKA“ у Львові

**Пасаж Гавсмана ч. 9 і всї книгарнї і контори письм.**

**Передплата виносить з додатками і премією т. є. з 12 томами письм Сєнкевича:**

У Львові: квартально: **3** зр. **60** кр., піврічно: **7** зр. 20 кр., річно: **14** зр. **40** кр.

В Галичинї з пересилкою почтовою: квартально: **3** зр. **75** кр., піврічно: **7** зр. **50** кр., річно: **15** зр.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера — (Телефона число 569).